

Оцінювання персоналу свідчить про необхідність розвитку його компетенції і навичок, оскільки стиль керівництва і корпоративна культура поліпшилися. Цьому сприятиме удосконалена стратегія управління персоналом.

Запропонована методика дозволяє експертам – провідним спеціалістам та менеджерам підприємства дослідити ефективність управління підприємством та оцінити доцільність і оптимальність обраної стратегії, а також, у випадку необхідності, напрям її коригування.

Висновки. Застосовуючи методики оцінки розвитку переробних підприємств з виробництва харчових продуктів та оцінювання стратегічного потенціалу, можна досягти ухвали раціональних управлінських рішень, які дозволять оптимально використовувати наявні ресурси та виявляти приховані резерви для ефективного функціонування та подальшого розвитку переробних підприємств з виробництва харчових продуктів.

Список використаних джерел:

1. Кизим М.О. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи: моногр. / М.О. Кизим – Х.: Вид-й дім "ІНЖЕК", 2003. - 328 с.
2. Довгань Л.Є. Стратегічне управління: Навч. посіб. / Л.Є. Довгань, Ю.В. Каракай, Л.П. Артеменко – К.: ЦУЛ, 2009. – 440 с.
3. Бачевський Б.Є. Потенціал і розвиток підприємства: Навч. посіб. / Бачевський Б.Є., Заблюдська І.В., Решетняк О.О. – К.: ЦУЛ, 2009. – 400 с.
4. Блонська В.І. Вдосконалення методики аналізу стратегічного потенціалу підприємства / В.І. Блонська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. - Вип.20.1. – С. 171 - 175.
5. Крисанов Д.Ф. Економіко-екологічні проблеми харчової промисловості України. – К.: ІЕ НАНУ, 2002. – 274 с.

Рецензент – д.е.н., професор Махмудов Х.З.

УДК: 338.439.5/6(477):338.439.053.3(100)«312»

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ТА СВІТОВА ПРОДОВОЛЬЧА КРИЗА: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ І СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ

***Писаренко В.В., д.е.н, доцент; Грінчишина В.О., аспірант
Полтавська державна аграрна академія***

У статті розглянуто продовольчу кризу в окремих країнах світу та проблеми продовольчої безпеки в Україні, проаналізовано динаміку основних показників продовольчої безпеки та кризи. Визначено основні напрями формування та удосконалення зазначених проблем. Запропоновано систему управління продовольчою безпекою суб'єкта господарювання. Висвітлено основні завдання, які вирішуються в контексті забезпечення продовольчої безпеки господарюючого суб'єкта в умовах ринкової економіки. Обґрунтовано необхідність подальшого розвитку теоретичних аспектів продовольчої безпеки.

The article deals with the food crisis in some countries and problems of food reform in Ukraine, the dynamics of key indicators of food security and crisis was analyzed. Defined the main directions of the development and improvement of these problems. The system of enterprise food safety management is proposed in the article. The specific issues in the context the enterprise food safety under market food conditions are determined. The actuality and necessity of the further investigation of theoretical aspects of enterprise food safety are grounded.

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві існує велика кількість глобальних проблем, основна з яких – проблема продовольчого забезпечення в світі. Її значення полягає в спроможності Землі прогодувати нинішнє і майбутнє

покоління планети. Продовольча криза є особливо актуальна для України та багатьох країн СНД, Африки, Азії, Латинської Америки і загрожує поширитися на інші території. За останні 10 років число голодуючих у світі збільшилось на 23 млн. і досягло 820 млн. осіб. В Африці голодує близько 70 % жителів. У Російській Федерації, Україні, Білорусі недоїдають 3 % населення. Усього в країнах з перехідною економікою недотримують достатньої харчів 25 млн. осіб, з яких 21 млн. проживає на території СНД. Також зареєстрована величезна кількість голодуючих у Таджикистані, Вірменії, Узбекистані.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань, проблем продовольчої безпеки України в контексті світової продовольчої кризи присвячені праці таких науковців, як О. І. Гойчук, А. Сен, Є. Ковальова, В. Трегобчук, М. Самаріна, Ю.А. Лузан, Т. Мальтус, Я.О. Довгенко, А. Золотарев та інших. Однак вагомі здобутки, досягнуті науковцями, потребують подальшого удосконалення. Саме цим зумовлений вибір теми наукової роботи та її теоретична значимість. Проаналізувавши більш детально проблематику продовольчої безпеки була розроблена модель продовольчої безпеки, її основні складові та рівні, вивчено перелік основних загроз, що є складовими національної економіки та безпеки країни.

Постановка завдання. Оцінка продовольчого забезпечення в країнах СНД, окремих регіонах і світі в цілому та визначення місця продовольчої безпеки в системі національної і глобальної безпеки, розробка механізму вдосконалення. Фундаментальне дослідження генно-модифікованих організмів (ГМО) та їх нормативного регулювання в контексті продовольчої безпеки, та способи неконтрольованого використання їх у продуктах харчування.

Під час проведення дослідження використовувались наступні методи: діалектичної і формальної логіки, експертний, монографічний, статистичного аналізу, економіко-математичний, абстрактно-логічний, аналіз зарубіжних та вітчизняних джерел, систематизація і узагальнення літературно-критичного матеріалу, зібраного в процесі дослідження, а також графічна інтерпретація коефіцієнту продовольчої безпеки країни по власних методичних підходах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Продовольча безпека – це здатність вітчизняних виробників забезпечити населення країни харчуванням в обсягах з калорійності, відповідають мінімальним медичним нормам. Досягнення продовольчої безпеки являє собою два напрями дій: реалізацію стратегічної цілі та виявлення і попередження деструктивних факторів, серед яких можна виділити перелік основних загроз продовольчій безпеці (рис. 1).

Проблеми продовольчої безпеки найбільш тісно пов'язані із сільськогосподарським виробництвом. Україна має сприятливі природно-кліматичні умови та потужний людський потенціал для виробництва сільськогосподарської продукції. У її обробі знаходиться 42776,9 тис. га, або це 71 % території країни, на ріллію припадає 32498,5 тис. га, що становить 53,8 % загальної території або 75,96 % сільськогосподарських угідь (у Франції рілля у структурі сільськогосподарських земель становить 47,33 %, Німеччині – 69,57 %, Російській Федерації – 28,33 % у країнах ЄС у середньому – 60,7%), (табл. 1), [7-9].

Рис. 1. Перелік основних загроз продовольчої безпеки

Таблиця 1

Площі сільськогосподарських угідь, ріллі України, 2012 р.

Країна	Площа сільськогосподарських земель, млн. га	Площа ріллі, млн. га	Рілля у % до сільськогосподарських земель
Україна	42,77	32,49	75,96
Російська Федерація	455	128,9	28,33
Франція	35,50	16,8	47,33
Німеччина	16,76	11,66	69,57
Білорусь	8,99	5,51	61,29
Казахстан	94	23,4	24,89
Словаччина	19,3	13,7	70,98

Між тим, наявний потенціал виробництва сільськогосподарської продукції України використовується недостатньо через, низьку ефективність використання наявних сільгоспугідь, зменшення засіву орних земель, збільшення собівартості вирощування та реалізації сільськогосподарської продукції, низький рівень фінансового забезпечення вітчизняних аграріїв, відсутність прозорого ринку сільгосппродукції (табл. 2) [8 – 9].

**Динаміка урожайності основних сільськогосподарських культур
України і світу, 2007 – 2011 рр., з ц / га**

Країна	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010р.	2011р.	У %, 2011 р. до 2009 р.
<i>Урожайність зернових і зернобобових культур</i>						
Україна	21,8	34,6	29,8	26,9	37,0	в 1,6 рази
Франція	68,9	72,4	73,9	69,5	69,4	в 1,1 рази
США	64,4	65,4	71,3	68,6	68,7	в 1,1 рази
Росія	23,8	22,7	18,3	20,7	26,9	в 1,1 рази
Білорусь	28,5	35,2	33,3	27,9	32,1	в 1,1 рази
<i>Урожайність цукрових буряків</i>						
Україна	294	356	315	279	363	в 1,2 рази
Росія	282,7	362,5	323,2	240,9	396,2	в 1,2 рази
Білорусь	387,0	439,0	450,0	395,0	453	в 1,2 рази
Німеччина	621,7	622,9	675,7	650,1	700,0	в 1,1 рази
Швейцарія	806,1	794,0	851,7	723,4	735,9	91,3%
<i>Урожайність картоплі</i>						
Україна	131,0	138,7	139,3	132,5	168,0	в 1,3 рази
Росія	118	137,2	142,7	100,2	195,8	в 1,7 рази
Білорусь	212,0	220,7	186,0	213,5	226,0	в 1,1 рази
Казахстан	155,8	144,4	161,8	143,0	167,2	в 1,1 рази
Фінляндія	258,0	261,2	286,1	261,5	261,4	в 1,1 рази

Так, урожайність основних сільськогосподарських культур у нашій державі у майже 2 рази нижча, ніж у країнах світу, земельно-ресурсний потенціал яких поступається нашому.

Залишаються незадовільними показники поголів'я свиней, птиці, ВРХ України. Зменшується поголів'я великої рогатої худоби в Україні, в т.ч. корів (рис. 2), [8 – 9].

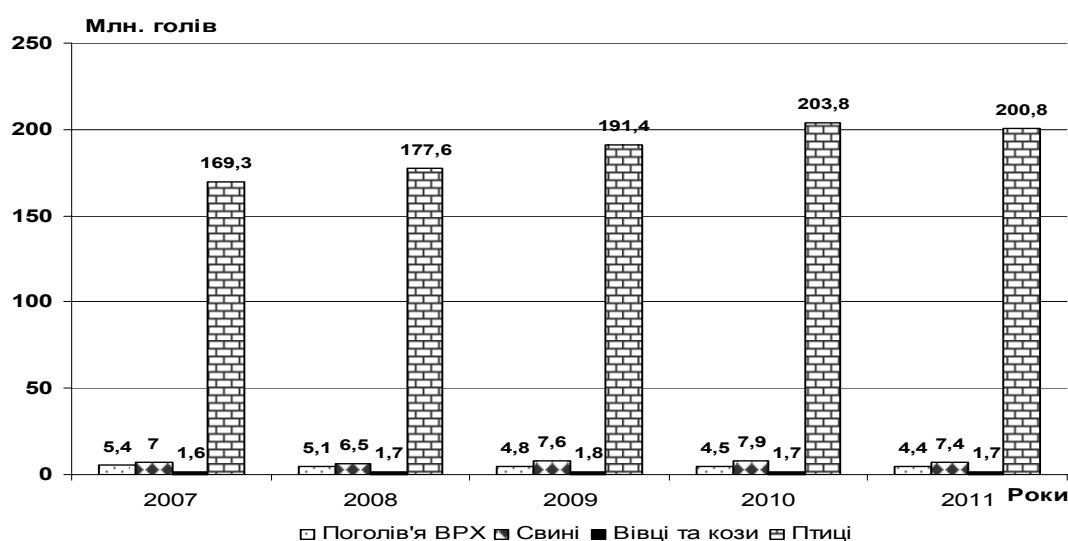

Рис. 2. Динаміка чисельності поголів'я великої рогатої худоби, корів, свиней та птиці України, 2007 – 2011 р

Однією із об'єктивних причин продовольчої кризи є постійне збільшення населення планети, дану тенденцію можна охарактеризувати за допомогою загального коефіцієнту народжуваності населення (табл. 3) [9].

Таблиця 3

Загальний коефіцієнт народжуваності населення, кількість народжених на 1000 населення, 2007 – 2011 рр., %

Країна	2007 р.	2008 р.,	2009 р.	2010 р.	2011р	У %, 2011 р. до 2007 р.
Україна	10,2	11,0	11,1	10,8	11,0	107,8
Білорусь	9,5	9,6	9,7	9,8	9,8	103,2
Вірменія	12,3	12,5	12,7	12,7	12,9	101,6
Казахстан	19,8	21,6	21,4	21,1	20,8	105,1
Китай	11,7	11,9	12,0	12,2	12,3	105,1
Латвія	9,4	9,6	9,8	9,9	10,0	106,4
Литва	8,9	9,0	9,1	9,2	9,3	104,5
Польща	9,9	10,0	10,0	10,0	10,0	101,0
Російська Федерация	10,9	11,0	11,1	11,1	11,1	101,8
Грузія	10,5	10,6	10,7	10,7	10,7	101,9

Якщо у попередні роки індекс споживчих цін в Україні перевищував середньоєвропейський рівень, то у 2011 р. суттєво знизився, але не був одним з найнижчих серед країн регіону СНД (рис. 3) [9].

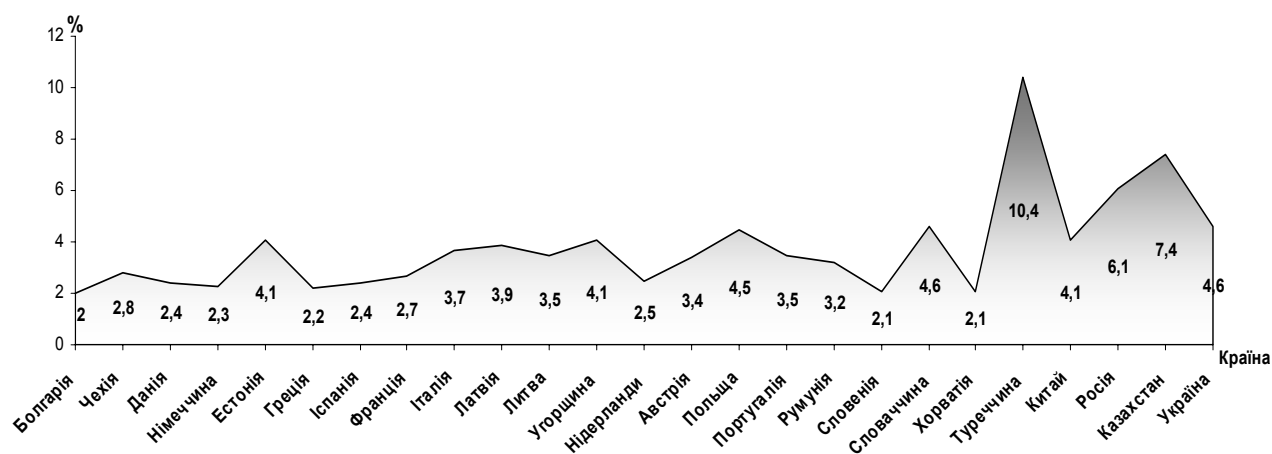

Рис. 3. Приріст споживчих цін в Україні і світі, (грудень 2010 р. до 2011 р.)

Екстенсивний розвиток сільгоспвиробництва знайшов відбиток в динаміці присутності України на світовому ринку продовольства. Україна зберігає за собою статус одного із головних світових експортерів: ячменю (1-ше місце, 27,3 % у світовому експорті), фуражних зернових (2-ге місце, 14 %), кукурудзи (2-ге місце, 13 %), олії соняшnikової (1-ше місце, 52 % у світовому експорті).

На нинішньому етапі оцінку рівня споживання продуктів харчування й продовольчої безпеки здійснюють Державна служба статистики та Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Оптимальною вважається ситуація, коли фактичне споживання продуктів харчування особою упродовж року відповідає

раціональній нормі, тобто коефіцієнт співвідношення між фактичним і раціональним споживанням дорівнює одиниці.

Раціональні норми споживання затверджено МОЗ України «Орієнтований набір основної продовольчої сировини і харчових продуктів для забезпечення у середньому на душу населення на 2005 – 2015 рр.» (табл. 4) [9].

Таблиця 4

**Споживання продуктів харчування в Україні,
на одну особу за рік, кг**

Продукти харчування	Раціональні норми споживання	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	Індикатор достатності споживання, 2011 р.
М'ясо і м'ясні продукти	80	46	51	50	52	51	0,63
Молоко та молочні продукти (у перерахунку на молоко)	380	225	214	213	206	205	0,56
Яйця, шт.	290	252	280	280	290	310	0,97
Риба і рибні продукти	20	15,3	17,5	16,0	14,5	13,2	0,80
Цукор	38	40	41	39	37	38	1,03
Олія	13	14,3	15,0	15,0	14,8	13,5	1,15
Картопля	124	130	132	131	129	136	1,06
Овочі й баштанні культури	161	118	129	135	144	165	0,84
Фрукти, ягоди та виноград	90	42	44	47	48	53	0,52
Хлібні продукти	101	116	115	114	111	110	1,13

У 2007–2011 рр. в Україні за більшістю основних видів продовольства фактичне споживання було нижче раціональних норм.

Так, найбільше відставання фактичного споживання від раціонального у 2011 р. спостерігалось за такими групами: м'ясо і м'ясопродукти на 37 %, плоди ягоди і виноград на 41 %, молоко та молокопродукти на 8 %, риба й рибопродукти – 13,7 %. У 2011 р. вперше за 5 р. споживання цукру на 1 особу становить норму. Таким чином, причиною недоїдання зазначених продуктів харчування є темпи зростання цін, які значно перевищують темпи заробітної плати.

Згідно даними ФАО (продовольчої і сільськогосподарської організації ООН) нині на планеті постійно недоїдає понад мільярд осіб. Проте в 2010–2011 рр. число людей, які недоїдають знизилось вперше за період з 1995 по 2010–2011 рр. Це зниження відносять за рахунок недавнього прискорення економічного зростання в країнах, що розвиваються, а також за рахунок зниження цін на продовольство, що нарешті знизилось після пікових цін 2008 р.

«Генна» революція ХХ ст. поєднала розвиток науки та аграрного виробництва. З'явилася генно-модифіковані організми (ГМО), які мають переваги та недоліки (табл. 5).

Переваги та недоліки використання ГМО

Переваги	Недоліки
<p>підвищена врожайність</p> <p>зменшення витрат на виробництво</p> <p>зниження використання кількості пестицидів та гербіцидів</p> <p>зниження захворювання рослин та тварин</p> <p>створення продуктів харчування з необхідними медикаментозними властивостями</p> <p>чинник вирішення продовольчих проблем</p>	<p>збільшують ризик виникнення алергічних та онкологічних захворювань, мутацій, непередбачуваних наслідків через кілька поколінь; алергічні захворювання;</p> <p>зниження імунітету</p> <p>негативний вплив на репродуктивну функцію людини та повне безпліддя;</p> <p>порушення обміну речовин через появу нових, незапланованих білків</p>

Застосування сучасної біотехнології для виробництва продовольства і харчових продуктів відкриває нові можливості та потенційні вигоди, а також проблеми в забезпеченні захисту прав споживачів.

На сучасному етапі залишаються неврегульовані питання:

- дотримання вимог до безпеки харчових продуктів, що виробляються із сировини, отриманої з генетично-модифікованих рослин і тварин;
- запобігання неконтрольованому поширенню та вживання ГМО;
- системи контролю за реалізацією сільськогосподарської продукції та медичних препаратів, отриманих на основі ГМО;
- облік виробників (постачальників) продукції, що, у свою чергу, вимагає затвердження форми декларації виробника (постачальника) про відповідність продукції вимогам чинного законодавства.

За даним Міжнародної служби з агротехнології, з 1996 р., коли ГМО були вперше комерціалізовані, по 2011 р. площі посівів генетично-модифікованих культур у світі зросли у 80 разів. Нині дозволено використовувати у різних країнах більше 120 видів трансгенних рослин, у тому числі в Європі – 86 видів (рис. 4).

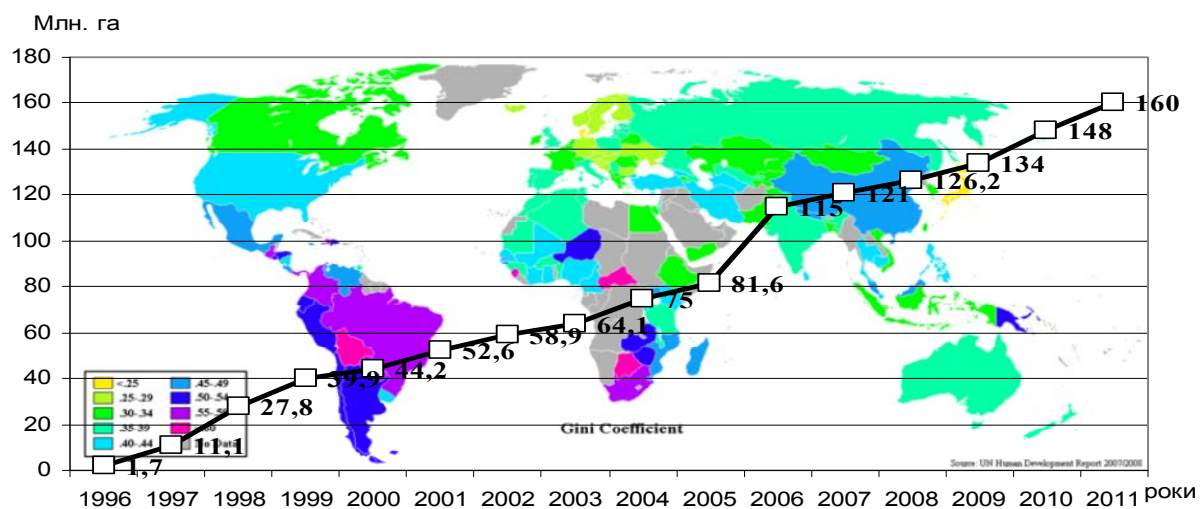

Рис. 4. Площа посівів генно-модифікованих культур у світі, 1996 – 2011 рр.

За останні п'ятнадцять років розміри сільськогосподарських площ під вирощування ГМО-культур перевищили 1 млрд. га. Таким чином, угіддя під

виробництвом генетично модифікованих сільськогосподарських культур становлять 10 % від усіх площ планети. У 2011 р. 15,4 млн. фермерів із 29 країн світу віддали свою перевагу вирощуванню ГМО-культур на площі 160 млн. га.

Особливою популярністю у генної інженерії користується модифікація таких культур, як кукурудза, соя, бавовна та ріпак.

Вирощування будь-яких трансгенних культур в Україні заборонене, за винятком мізерних площ, які відводять для науково-дослідницької роботи. Адже генетично-модифіковані рослини не внесені до державного реєстру. В Україні ж лише рік-два як досліджують продукцію на вміст ГМО. За нашими дослідженнями в Україні незаконно вирощують генно-модифіковані сою, кукурудзу, ріпак тощо.

Негативний вплив ГМО на організм людини науково не доведений, але ж ми не можемо ігнорувати безліч фактів та експериментів, які проводяться у всьому світі. Так, першими жертвами ГМО вважають жителів США: 30 осіб загинули, 1500 стали інвалідами. Причиною цього стало отримане із трансгенних бактерій амінокислота триптофан, яка широко використовувалась в якості популярної харчової добавки у кінці 80-х рр. ХХ століття.

За даними статистики, за останні 10 – 15 років. Рівень хвороб пов'язаних із якістю харчування на 100000 жителів в США зріс у кілька разів. Науковцем Іриною Єрмаковою, було проведено експеримент під час якого лабораторних щурів годували генетично модифікованою соєю. В результаті отримані шокуючі факти: шкідливий вплив спостерігався навіть у їхнього потомства. Понад 50 % щуренят вмерли, біля 40 % тварин недорозвинені, і усі вони, у свою чергу, не дали потомства. За результатами перевірки харчових продуктів щодо вмісту ГМО, яку проводили в лабораторії молекулярно-генетичних дослідів Укрметртест-стандарту в січні-квітні 2011 р. Із 1154 зразків харчових продуктів в 101-му виявлено ГМО.

Країни, з яких походять продукти харчування з вмістом ГМО різні – США, Бельгія, Туреччина, Нідерланди, Данія, Іспанія, Індія й сама Україна.

Також під час дослідів було відмічено, що ГМО було знайдено навіть у тій продукції, яка мала маркування «Без ГМО» (рис. 5).

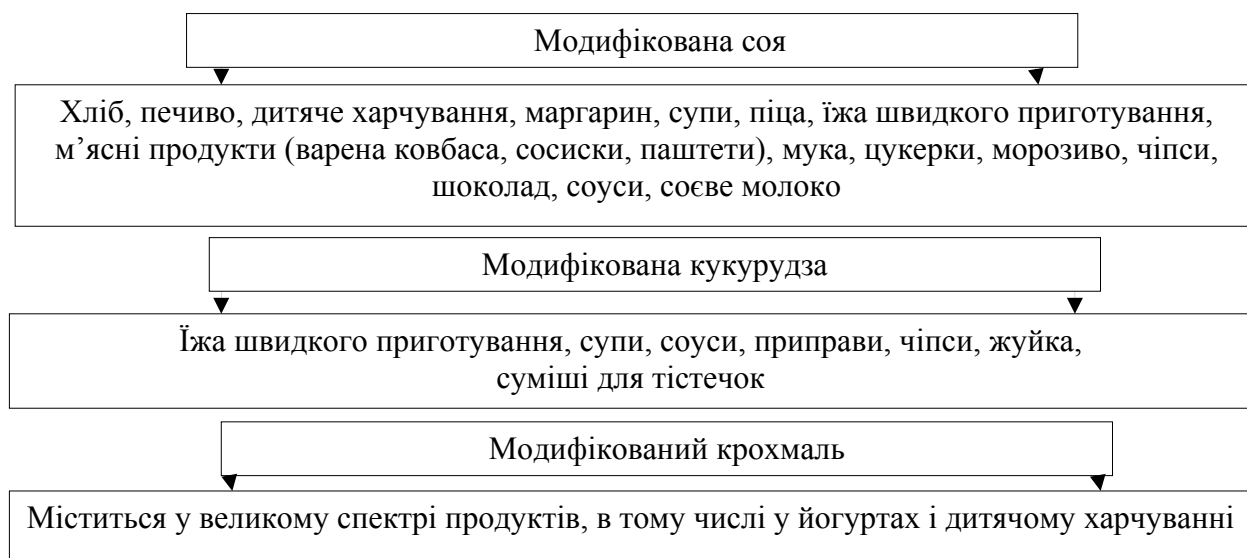

Рис. 5. Продукти харчування, в яких частіше використовують ГМО

Таким чином, не вся продукція, яка має марку «Без ГМО» не має шкідливі речовини і дійсно містить ГМО. Тож необхідно більш детально вивчати практику розташування продуктів, що містить ГМО окремо від інших товарів з написом «Продукція, яка містить ГМО». Отже, для розв'язання продовольчої проблеми необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат у сільському господарстві та забезпечити соціально-економічний розвиток сільських територій. Для України в цих умовах важливим є забезпечення населення продукцією власного виробництва, розширюючи свої експортні можливості у реалізації сільськогосподарської продукції для продовольчих цілей, так і для виробництва біопалива. При цьому необхідно досліджувати загрози та чинники, які порушують функціонуванню національної продовольчої безпеки, що особливо важливо в умовах загострення світової продовольчої кризи. Для розв'язку перелічених проблем необхідно застосувати наступний механізм (рис. 6).

Рис. 6. Механізм виявлення і попередження загроз продовольчої безпеки

Таким чином, провівши дослідження щодо врегулювання ГМО в Україні, вважаємо, що для прозорості та покращення ситуації з ринком ГМП, необхідно провести наступні заходи:

1. Основним напрямком повинно стати розуміння влади того, що на першоосновоу врегулювання всіх питань стосовно ГМО повинно бути здоров'я жителів України та майбутніх поколінь.

2. Державне фінансування на дослідження науковцями впливу ГМО на організм людини (наприклад, Китай видів додатково \$ 3,5 млрд. на 12-річну програму продовження досліджень та розвитку ГМО).

3. Запровадити в Україні практику розташування продуктів, що містить ГМО окремо від інших товарів з написом «Продукція, яка містить ГМО» (на площі не менше ніж 15 % площі стенду, на якому продається така продукція), а виробникам продуктів з ГМО – розміщувати інформацію про вміст ГМО в

продуктах на площі не менше 30 % поверхні найбільшої сторони упаковки.

4. Розгляд питання щодо збільшення сертифікованих лабораторій по аналізу продуктів на трансгенність для збільшення можливості проведення аналізів в своєму місті, що зменшити витрати.

5. Маркування продукції, що містить ГМО має бути обов'язковою нормою. Вартість аналізу одного харчового продукту на вміст ГМО становить приблизно 800 грн. За підрахунками Української аграрної конфедерації, перевірку на вміст ГМО необхідно провести для 20 – 25 млн. видів харчових продуктів, що обійдеться виробникам близько 2 млрд. грн. Для цього слід розглянути можливість надання державою фінансової допомоги на проведення лабораторних досліджень. Переглянути штрафи, оскільки для підприємств, вони мізерні. Вважаємо, що за відсутність маркування виробники мають заплатити не менше 10 – 20 тис. грн., тобто 20 % від суми партії [18, с. 57].

6. Гармонізація вимог вітчизняного законодавства з питань якості та безпеки продовольства з міжнародними стандартами, які жорсткіше, ніж українські, регламентують еколого-економічні умови господарської діяльності, надають вітчизняним товаровиробникам стартові конкурентні переваги в розробці екологічно чистої продукції, шляхом прийняття стандартів Кодекс Аліментаріус в якості національних.

7. Запровадити інтегровану систему контролю харчових продуктів або створити єдиний орган з контролю харчових продуктів, як це передбачає передова міжнародна практика та гармонізувати нормативи щодо дозволених харчових добавок та ароматизаторів, вмісту забруднювачів, пестицидів та ветеринарних препаратів із міжнародними стандартами і положеннями СОТ.

8. Функціонування системи контролю і нагляду за якістю та безпекою харчових продуктів, продовольчої сировини на всіх етапах їх виробництва

9. Впровадження та вдосконалення законодавчого врегулювання питань виробництва та обороту продовольчої сировини (у тому числі з генетично модифікованої), отриманої з використанням біотехнологій, а також харчових продуктів та кормів для продуктивних тварин.

10. Урегулювання питання обліку та звітності виробників (постачальників) продукції, що в свою чергу, вимагає затвердження форми декларації виробника (постачальника) про відповідність продукції вимогам чинного законодавства України.

Висновки. Безпека харчової сировини та продовольчої продукції є складовою економічної безпеки кожної держави. Таким чином, регулювання створення, використання, продаж та вживання продуктів харчування із вмістом ГМО є проблемою як національною, так і глобальною, розв'язання якої має здійснюватися міжрегіонально. Здоров'я кожного жителя країни світу є найголовніше, що є у нього. На основі розроблених методик та розглянутих матеріалів, ми вважаємо, що Україна може значно збільшити площі органічних рослин, для забезпечення світу продовольством, оскільки має потенціал розвитку агропромислового комплексу. Запропоновані методи врегулювання питання ГМО в Україні мають практичне значення. Деякі із них уже успішно використовуються у світовій практиці, інші – просто необхідні для нашої

країни. Не виключено, що на початковій стадії впровадження даних пропозицій, матимуть місце неузгодженість та непорозуміння. Для розв'язання продовольчої проблеми необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат у сільському господарстві та забезпечити соціально-економічний розвиток сільських територій. Для України в цих умовах важливим є забезпечення населення продукцією власного виробництва, розширюючи свої експортні можливості у реалізації сільськогосподарської продукції для продовольчих цілей, так і для виробництва біопалива. При цьому необхідно досліджувати загрози та чинники, які порушують функціонуванню національної продовольчої безпеки, що особливо важливо в умовах світової продовольчої кризи.

Список використаних джерел:

1. Sen. A. Poverty and Famines: An Essay on Entitlement and Deprivation. – Oxford: Clarendon Press. 1981.
 2. Ковалев Е. Новые аспекты мировой продовольственной проблемы // МЭИМО. – 2009. – №3. с. 3 – 9.
 3. Гойчук О. І. Продовольча безпека: Монографія, Житомир: Полісся, 2004. –с.11-15,
 4. Закон України «Про продовольчу безпеку України» № 8370 – 1 від 22. 12. 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: search. ligazacon. ua.
 5. Офіційний сайт Державного агентства земельних ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dazu.gov.ua>.
 6. Офіційний сайт Міністерства статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 7. Євростат [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.
 8. The Geopolitics of Food Scarcity / Lester Brown 02. 11. 2011 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.spiegel.de>.
 9. Лузан. Ю.А. Збалансованість попиту та пропозиції на продовольчому ринку України // Економіка АПК. – 2011. – №5, – с. 71 – 78.
 10. Золотарев А. Народный приговор/ Тижневик фокус. – 24.06.2011 р. с. – 20.
- Рецензент – д.е.н., професор Махмудов Х.З.*

УДК 658.5:347

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕДУР ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

***Славкова О.П., д.е.н., професор; Гаркуша С.А., к.е.н., доцент
Сумський національний аграрний університет***

Статтю присвячено визначенню і теоретичному обґрунтуванню організації обліково-аналітичних процедур отримання інформації та їх місцю в господарській діяльності підприємства. Наведено роль бухгалтерської інформації для керівництва підприємства. Визначено принципи, якими повинно керуватись підприємство при використанні інформаційних систем автоматизації. Теоретично узагальнено ефект від впровадження автоматизованої обліково-аналітичної системи отримання інформації. Узагальнено поняття «обліково-аналітичні процедури отримання інформації».

The article is devoted to defining and theoretical grounding of organization of accounting and analytical procedures of getting information and their place in the economic activity of enterprises. It is pointed the role of accounting information for manager of the enterprise It is defined the principles that should guide the enterprise in using information systems of automation. It is theoretically summarized the effect of the introduction of automated accounting and analysis system of getting information. It is generalized the notion of "accounting and analytical procedures of receiving information.